

**ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΠΟΥ ΣΤΟΧΕΥΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ, ΣΤΟΝ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟ, ΣΤΗΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ – ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ**

1. Να εντοπίσεις και να σχολιάσεις με συντομία τρεις γλωσσικές επιλογές με τις οποίες ο συγγραφέας του Κειμένου 1 στοχεύει στην ευαισθητοποίηση του αναγνώστη. 16798

Ο ρατσισμός

«Ο ρατσισμός είναι μια κηλίδα στο πρόσωπο της ανθρωπότητας, που αμαυρώνει πρακτικά κάθε χώρα του κόσμου. Οι κυβερνήσεις πρέπει να αντιμετωπίσουν ενεργά τον ρατσισμό και να διασφαλίσουν ότι η δικαιοσύνη απονέμεται με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα για όλους».

ΔΙΕΝΘΗΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑ

Τα αίτια του ρατσισμού είναι πολλά. Στη βάση του όμως βρίσκεται η έλλειψη ανθρωπιστικής παιδείας (ισότητα, δικαιοσύνη, ειρήνη, σεβασμός) και η πνευματική φτώχεια (αδυναμία να φτάσει κάποιος στη γνώση και στην αντικειμενική αλήθεια). Έτσι, περιορίζεται ο πνευματικός ορίζοντας των ανθρώπων και αδρανοποιείται η σκέψη τους, με αποτέλεσμα να χειραγωγούνται εύκολα από σκοτεινά κέντρα, τα οποία υποστηρίζουν μεγάλα οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα και προωθούν τις ολοκληρωτικές ιδεολογίες τους, με εργαλείο τον ρατσισμό, την ξενοφοβία, τις διακρίσεις και τα παρακλάδια τους, τη χρήση των οποίων διδάχτηκαν από τους μεγαλύτερους δικτάτορες του 20ου και του 21ου αιώνα.

Στην ουσία, στρέφουν την προσοχή των ρατσιστών – θυμάτων τους προς την τελείως αντίθετη κατεύθυνση από εκείνη που θα όφειλαν να είναι στραμμένοι ως πολίτες, ώστε να μην βλέπουν και να μη συνειδητοποιούν τις πραγματικές αιτίες της «κατάντιας», στην οποία έχουν βουλιάξει τις χώρες και τους λαούς .

Για το λόγο αυτό, ως κοινωνία, χρειαζόμαστε, πάνω απ' όλα, μια Παιδεία αληθινή κι όχι μια συστημική, ανεύθυνη εκπαίδευση, που δημιουργεί «σιδερωμένους», υπάκουους, πειθήνιους πολίτες, χωρίς περιεχόμενο, χωρίς βούληση και κριτική σκέψη.

Ο αγώνας ΚΑΤΑ του ρατσισμού συνεχίζεται (και θα συνεχιστεί) σ' όλα τα επίπεδα και παντού.

Ο αγώνας ενάντια στο ρατσισμό και την ξενοφοβία αποτελεί βασική πρόκληση για τη δημοκρατία και τη δημόσια ζωή .

Ο αγώνας ενάντια στον ρατσισμό δικαιώνει την έννοια, το περιεχόμενο και την οντότητα του Ανθρώπου.

«Ο νεοναζισμός, ο φασισμός, ο ρατσισμός και κάθε αντικοινωνικό και αντιανθρώπινο φαινόμενο συμπεριφοράς δεν προέρχεται από ιδεολογία, δεν περιέχει ιδεολογία, δεν συνθέτει ιδεολογία. Είναι η μεγεθυμένη έκφραση-εκδήλωση του κτήνους που περιέχουμε μέσα μας χωρίς

εμπόδιο στην ανάπτυξή του, όταν κοινωνικές ή πολιτικές συγκυρίες συντελούν, βοηθούν, ενισχύουν τη βάρβαρη και αντιανθρώπινη παρουσία του.» ΜΑΝΟΣ ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ

Απάντηση

1. Η συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας: « Ο ρατσισμός είναι μια κηλίδα στο πρόσωπο της ανθρωπότητας...», «να χειραγωγούνται εύκολα από σκοτεινά κέντρα», «βασική πρόκληση για τη δημοκρατία και τη δημόσια ζωή», «Είναι η μεγεθυμένη έκφραση-εκδήλωση του κτήνους που περιέχουμε μέσα μας». Στοχεύει στον προβληματισμό και κατ' επέκταση στην ευαισθητοποίηση του δέκτη, ώστε να αγωνιστεί κατά του ρατσισμού (πρόθεση του συγγραφέα).
2. Η επανάληψη της λέξης «αγώνας» στο τέλος του κειμένου (τη συναντάμε τρεις φορές στην αρχή κάθε πρότασης) στοχεύει στην ευαισθητοποίηση του αναγνώστη για την ανάγκη διαρκούς κινητοποίησης και αγωνιστικής διάθεσης
3. Η κεφαλαιογράμμη γραφή στην πρόταση «Ο αγώνας ΚΑΤΑ του ρατσισμού συνεχίζεται (και θα συνεχιστεί) σ' όλα τα επίπεδα και παντού» στοχεύει στην πρόσεξη του μηνύματος και στην ευαισθητοποίηση του δέκτη.
4. Η χρήση του α' πληθυντικού προσώπου στη διατύπωση της πρότασης για την αντιμετώπιση του ρατσισμού: «Για το λόγο αυτό, ως κοινωνία, χρειαζόμαστε, πάνω απ' όλα, μια Παιδεία αληθινή...». Το α' πληθυντικό πρόσωπο κινητοποιεί τον αναγνώστη να συμβάλει στην αντιμετώπιση του προβλήματος ως μέλος της συλλογικότητας που βιώνει το πρόβλημα του ρατσισμού.

2. Στο παρακάτω χωρίο του Κειμένου 1 η γλώσσα χρησιμοποιείται για να πληροφορήσει ή για να προβληματίσει. Να εντοπίσεις και να σχολιάσεις με συντομία δύο (2) γλωσσικές επιλογές με τις οποίες ο συγγραφέας επιτυγχάνει τον στόχο του. 15202

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

«Επειδή όμως τον Αύγουστο τα ΜΜΕ υπολειτουργούν ή ληθαργούν και οι χρήστες τους αραιώνουν, μια είδηση δεν θα είχε το επικοινωνιακό αντίκρισμα που επιδιώκει ο πρόξενός της. Έτσι, τα γεγονότα «αναβάλλονται» για μετά τις αυγουσιάτικες διακοπές.»

Απάντηση

Η γλώσσα χρησιμοποιείται για να προβληματίσει.

Γλωσσικές επιλογές:

- χρήση συνυποδήλωσης π.χ. τα ΜΜΕ υπολειτουργούν ή ληθαργούν
- χρήση εισαγωγικών π.χ. τα γεγονότα «αναβάλλονται»

Οι παραπάνω γλωσσικές επιλογές αποτυπώνουν με ζωντανό και παραστατικό τρόπο την άποψη του συγγραφέα ότι η ενημέρωση τον μήνα Αύγουστο ατονεί και ειρωνεύεται το γεγονός της απόκρυψης σημαντικών γεγονότων τη στιγμή που συμβαίνουν αφού δεν θα υπάρχει ο επικοινωνιακός αντίκτυπος. Με αυτόν τρόπο στοχεύει στον προβληματισμό και την αφύπνιση του δέκτη.

3. Να εντοπίσεις τρεις (3) γλωσσικές επιλογές με τις οποίες ο συγγραφέας του Κειμένου 1 επιχειρεί να προβληματίσει τον/την αναγνώστη/αναγνώστρια και να εξηγήσεις, με συντομία, πώς το πετυχαίνει για καθεμία από αυτές. 15531

Μικροί αδελφοί

[...] Ούτε όσοι εχθρεύονταν ούτε όσοι υποστήριζαν τις κρυφές κάμερες θα μπορούσαν να προβλέψουν τι θα συνέβαινε μισή γενιά αργότερα. Δηλαδή, να προβλέψουν ότι και οι πλέον λαύροι υπερασπιστές της ιδιωτικότητας, θα παρασύρονταν απ' τις σειρήνες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Ότι θα καθιστούσαν, αυτοβούλως και ενθουσιωδώς, την καθημερινότητά τους κοινό θέαμα και ακρόαμα.

Εάν δεν καταλαβαίνετε τι λέω, περιηγηθείτε στο facebook και στο instagram. Και

αντικρίστε τις ζωές των άλλων (και τη δική σας κατά πάσα πιθανότητα) να γίνονται - κάθε ώρα και στιγμή - κοινό κτήμα του παγκόσμιου χωριού μας. Ο Τζορτζ Όργουελ του «1984» θα έμενε άναυδος. Η μαניώδης βιντεοσκόπηση, η φρενήρης φωτογράφιση δεν πραγματοποιείται από κάποιον Μεγάλο Αδελφό. Αλλά από δισεκατομμύρια μικρούς αδελφούς, οι οποίοι χρησιμοποιούν εναλλάξ τις δύο κάμερες των κινητών τους, την μπροστινή για να ρουφήξουν ό,τι βλέπουν, την πίσω για να καθρεφτίσουν -με τον νομιμοποιημένο ναρκισσισμό των σέλφις- το είδωλό τους.

Θα χαρακτηρίζαμε τον παραπάνω τρόπο ζωής -διότι για τρόπο ζωής πρόκειται, όταν δεν είσαι σφλάιν παρά μονάχα τις ώρες που κοιμάσαι- νοσηρό;

Από τη μία, ναι. Καθώς σκρολάρεις στο τάιμλάιν σου (πόσοι νεολογισμοί σε μία μόνο φράση!) σου δημιουργείται βάσιμα η υποψία ότι ο homo sapiens των αρχών του 21ου αιώνα δεν ζει. Παίζει σε μια αέναη παράσταση με κεντρικό πρόσωπο τον ίδιο, συμπρωταγωνιστές τους φίλους και τους συγγενείς του και εν δυνάμει κοινό του σύσσωμη την ανθρωπότητα.

Ότι αν -ο μη γένοιτο- χαλούσαν τα κινητά ή διακοπτόταν η σύνδεση στο διαδίκτυο, τα πάρτι ακαριαία θα διαλύονταν. Τα εορταστικά δείπνα επίσης. Τα ζευγάρια θα έπαυαν να ρομαντζάρουν

και να ποζάρουν με φόντο ειδυλλιακά τοπία. Τα πιτσιρίκια θα απαξιούσαν πλέον να μας φτιάχνουν το κέφι με τις γκριμάτσες και τα αστεία τους καμώματα. Και οι αντιρρησίες ακόμα πάσης φύσεως θα κλείνονταν στους εαυτούς τους. Τι νόημα έχει μια ειρηνική διαδήλωση ή ένα βίαιο ντου εναντίον των φορέων της εξουσίας αν δεν μπορείς να το ανεβάσεις στο youtube;

Από την άλλη, όχι. Ποιος είσαι εσύ για να αναθεματίσεις ως νοσηρή, στρεβλή, μια συμπεριφορά που -προφανώς- εκπορεύεται από τη φύση μας; Ανέκαθεν, αφότου απέκτησε συνείδηση του εαυτού του, ο άνθρωπος μηρύκαζε μετά μανίας την μικρή και τη μεγάλη, την ατομική και τη συλλογική του ιστορία. Απαθανατίζοντας και απαθανατιζόμενος - το λέει και η λέξη - ξεγελάς, αφελώς έστω, τον θάνατο. Ελπίζεις ότι το ίχνος που θα αφήσεις στη γη θα επιβιώσει του φθαρτού σαρκίου σου. [...]

Απάντηση

Ο συγγραφέας, επιχειρώντας να προβληματίσει όποιον/όποια διαβάζει το συγκεκριμένο άρθρο, επέλεξε γλωσσικές επιλογές, οι οποίες συνιστούν και καθοριστικό παράγοντα δημιουργίας του επιθυμητού και κατάλληλου ύφους του κειμένου. Αυτό επιτυγχάνεται, καθώς ο συγγραφέας ενδεικτικά:

-Θέτει ερωτήματα για τον τρόπο ζωής του ατόμου και τη σχέση του με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (π.χ. Εάν δεν καταλαβαίνετε τι λέω Τι νόημα έχει μια ειρηνική ...ποιος είσαι εσύ που μπορείς να αναθεματίσεις την ανθρώπινη φύση, αφελώς έστω, ανεβάσεις στο youtube;)

-Χρησιμοποιεί λεξιλόγιο το οποίο:

✓ αναφέρεται σε αντίθετες έννοιες (π.χ. ιδιωτικότητα-κοινό θέαμα και ακρόαση, ατομική ζωή-κοινό κτήμα του παγκόσμιου χωριού μας, ατομική-συλλογική του ιστορία, τη μικρή και τη μεγάλη, ειρηνική διαδήλωση ή ένα βίαιο ντου, ρομαντικά ζευγάρια και παιδιά που παίζουν-θάνατος και φθαρτό σαρκίο)

✓ είναι επιστημονικό/ειδικό/τεχνικό, λόγω της ειδικής φύσης του εξεταζόμενου θέματος (π.χ. βιντεοσκόπηση, κάμερες των κινητών, διαδίκτυο)

✓ είναι εκλαϊκευμένο/απλό/καθημερινό, προκειμένου να γίνεται το κείμενο κατανοητό και εύληπτο από ένα ευρύτερο κοινό (π.χ. ξεγελάς, βίαιο ντου) -Δίνει έμφαση στους διαφορετικούς βαθμούς βεβαιότητας των καταστάσεων (από τη μια ναι και από την άλλη όχι)

-Χρησιμοποιεί κατάλληλα διάφορους (γραμματοσυντακτικούς) τύπους:

✓ χρόνων/χρονικών επιπέδων (που σχετίζονται με το παρόν, παρελθόν, μέλλον π.χ. εχθρεύονταν, υποστήριζαν, θα συνέβαινε, θα διαλύονταν κ.ά.)

- ✓ εγκλίσεων (Οριστική, Υποτακτική, Προστακτική π.χ. Να προβλέψουν, απέκτησε συνείδηση του εαυτού του, ο άνθρωπος μηρύκαζε, περιηγηθείτε, αντικρίστε)
- ✓ προσώπων Α' ενικό πρόσωπο: (εκφράζοντας υποκειμενική διάσταση, προσωπική παρότρυνση για την καταγραφή ενός βιώματος από τον ίδιο ή και τους άλλους π.χ. τι λέω) Β' ενικό πρόσωπο: (υποδηλώνοντας την ύπαρξη ενός αποδέκτη των όσων γράφει και ενισχύοντας το αίσθημα οικειότητας π.χ. που κοιμάσαι, ξεγελάς, ελπίζεις, δεν είσαι) Α' πληθυντικό πρόσωπο: (τονίζοντας ότι το υπό διερεύνηση θέμα αφορά όλα τα μέλη της κοινωνίας, ακόμη και τον ίδιο τον συγγραφέα π.χ. Θα χαρακτηρίζαμε) Β' πληθυντικό πρόσωπο: (υποκινώντας την προσοχή, κάνοντας το κείμενο πιο ζωντανό παροτρύνοντας τους/τις αναγνώστες/-τριες να προβληματιστούν ως προς το υπό εξέταση θέμα με παραινετική διάθεση π.χ. εάν δεν καταλαβαίνετε, περιηγηθείτε, αντικρίστε)
- ✓ Μέρη του λόγου: επίθετα που «σχολιάζουν» με θετικό ή αρνητικό τρόπο ορισμένες πτυχές του ζητήματος (π.χ. λαύροι υπερασπιστές, κοινό θέαμα, αέναη παράσταση), επιρρήματα, για να (υπο)δηλωθούν διάφορες νοηματικές χροιές (π.χ. αυτοβούλως και ενθουσιωδώς, προφανώς) -Χρησιμοποιεί, επίσης, κατάλληλα ο διάφορα σημεία στίξης, όπως:
- ✓ θαυμαστικό (π.χ. πόσοι νεολογισμοί σε μία μόνο φράση!),
- ✓ παρενθέσεις, προκειμένου να επεξηγήσει ή να συμπληρώσει τα λεγόμενά του (και τη δική σας κατά πάσα πιθανότητα), (πόσοι... φράση)
- Χρησιμοποιεί σχήματα λόγου (π.χ. Κυριολεξία – Μεταφορά) κ.ά.

4. Στο Κείμενο 1 πρόθεση του πομπού είναι κυρίως να πληροφορήσει τον/την αναγνώστη/-στρια. Να εντοπίσεις και να αναλύσεις με συντομία τρεις γλωσσικές επιλογές (ρηματικό πρόσωπο, λειτουργία της γλώσσας, ρηματική έγκλιση, σύνταξη, σημεία στίξης κ.ά.) με τις οποίες επιχειρεί να πετύχει τον στόχο του. 17124

Παράγοντες στην επιλογή επαγγέλματος

Όσο παράδοξο και να φανεί, η επιλογή επαγγέλματος από τον νέο άνθρωπο είναι συνισταμένη πολλών παραγόντων. Στην πραγματικότητα, αποτελεί συλλογική απόφαση. Βέβαια, η κλίση του νέου είναι βασικός παράγοντας. Αλλά αυτή αποτελεί μόνο μια γενική κατεύθυνση (ενώ το επάγγελμα είναι μια συγκεκριμένη ενασχόληση). Από κει και πέρα, σημαντική είναι η επίδραση της στάσης και της εμπειρίας των γονιών, μαζί με τα όποια όνειρα ή προσδοκίες έχουν από το παιδί τους, καθώς και της παρέας του νέου, αλλά και - αυτό δεν θα πρέπει να λησμονιέται - των τάσεων της ίδιας της κοινωνίας. Για παράδειγμα, σε όσους αρέσει η διδασκαλία την εποχή αυτή

είναι πιο εύκολο να προσληφθούν ως δάσκαλοι παρά ως καθηγητές. Η, αν κάποιος έχει καλλιτεχνικές ανησυχίες, είναι πιθανότερο να θελήσει να γίνει ηθοποιός ή τραγουδιστής παρά αγγειοπλάστης, επειδή σήμερα η κοινωνία εστιάζει σε αυτές τις δύο ομάδες καλλιτεχνών.

Η επιλογή του επαγγέλματος με βάση τα προσωπικά ενδιαφέροντα αποτελεί την εύκολη και απλούστερη φάση της συνολικής διαδικασίας. Τα δύσκολα είναι οι άλλες, οι επιμέρους παράμετροι που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη.

Μια τέτοια παράμετρος είναι η δυνατότητα εύρεσης εργασίας στο αντικείμενο που πρόκειται κανείς να ειδικευθεί. Είναι προφανές πως δεν έχει απολύτως κανένα νόημα να πάει και να σπουδάσει κανείς κάτι, για το οποίο δεν υπάρχει ζήτηση στην αγορά εργασίας. Δεν είναι σπάνιο το φαινόμενο να σπουδάζει κάποιος ένα αντικείμενο, θεωρώντας ότι δεν θα έχει εργασιακό πρόβλημα και μετά να διαπιστώνει ότι η αγορά εργασίας είναι κορεσμένη από την ειδικότητα αυτή. Επομένως, θα πρέπει να έχει μια, γενική έστω, άποψη του χώρου, στον οποίο θα κινηθεί επαγγελματικά, ώστε να γνωρίζει εκ των προτέρων τις δυσκολίες που θα συναντήσει και, εφόσον επιθυμεί να συνεχίσει προς εκείνη την κατεύθυνση, να είναι οπλισμένος και με την απαραίτητη επιμονή και υπομονή. Από την άλλη, μπορεί πάντα να διαλέξει ένα παραπλήσιο (της αρχικής επιλογής του) επάγγελμα, το οποίο θα παρέχει περισσότερες ευκαιρίες για δουλειά.

Απάντηση

- Ρηματικά πρόσωπα: Γ' ενικό και Γ' πληθυντικό πρόσωπο: (το θέμα προβάλλεται με αντικειμενικότητα/ αποστασιοποίηση, χωρίς την άμεση συμμετοχή ή εμπλοκή στα δρώμενα π.χ.)
- Λειτουργία της γλώσσας: Παρατηρείται αναφορική -κατά κύριο λόγο- λειτουργία της γλώσσας
- Λεξιλόγιο:
  - επιστημονικό/ειδικό λεξιλόγιο, λόγω της ειδικής φύσης του εξεταζόμενου θέματος (π.χ. εργασιακός, κορεσμός, αγορά εργασίας)
  - απλό/καθημερινό λεξιλόγιο, προκειμένου να γίνει το κείμενο κατανοητό και εύληπτο από ένα ευρύτερο κοινό π.χ. ηθοποιός ή τραγουδιστής, παρά του νέου)
- Σημεία στίξης: παρενθέσεις, κατά κύριο λόγο, για να επεξηγήσει ή συμπληρώσει τα λεγόμενά του π.χ. (ενώ το επάγγελμα είναι μια συγκεκριμένη ενασχόληση).
- Εγκλίσεις: Κυριαρχεί η οριστική με την οποία καταγράφονται οι παράμετροι επιλογής της εργασίας με αντικειμενικό τρόπο. Γενικότερα, δίνεται έμφαση σε διαφορετικούς βαθμούς βεβαιότητας των καταστάσεων (όσο παράξενο και να φανεί, βέβαια, να διαλέξει ένα παραπλήσιο...επάγγελμα, το οποίο θα παρέχει περισσότερες ευκαιρίες για δουλειά)

5. Στην 3η παράγραφο του Κειμένου 1 η αρθρογράφος επιδιώκει να προβληματίσει τους αναγνώστες σχετικά με την τηλεργασία. Να επισημάνεις 3 διαφορετικές γλωσσικές επιλογές και να ερμηνεύσεις τη λειτουργία τους αναφορικά με το σκοπό της αρθρογράφου.
20080

Δύσκολη υπόθεση η εργασία από το σπίτι. Διέβρωσε τη στεγανότητα των εργασιακών χωρικών ορίων, όμως θόλωσε τα σύνορα μεταξύ προσωπικής και επαγγελματικής ζωής. Μπορεί κανείς να μη χάνει χρόνο στη μετακίνηση, να ζει κοντά στην οικογένεια, να έχει ευέλικτο και παραγωγικότερο ωράριο και αυτονομία, να τρώει ένα υγιεινό μεσημεριανό, ωστόσο αρκετοί από εκείνους που παραμένουν στην τηλεργασία, λαχταρούν ένα μεγαλύτερο σπίτι, ώστε να μη δουλεύουν από την κρεβατοκάμαρα, την κουζίνα, το σαλόνι με το μπες-βγες των παιδιών, τον ημιυπαίθριο, την αποθήκη. Συχνά διακατέχονται από το αίσθημα της απομόνωσης, της απουσίας από την εργασιακή ομίχλη, της απομάκρυνσης από την ηθική του χώρου εργασίας ως κινήτρου απόδοσης. Νιώθουν να μαθαίνουν λιγότερα, να χάνουν την ψυχική ανάταση που φέρνει η κοινή προσπάθεια, τον δομημένο χρόνο (το 40% απασχολείται και κατά τον ελεύθερο χρόνο), νέες επαγγελματικές ευκαιρίες, ακόμη κι εκείνες τις μικροειδήσεις που δεν αναφέρει κανείς στις τηλεδιασκέψεις, τα διαλείμματα με τους συναδέλφους. Εμπειρίες που μόνο αναιμικά υποκαθιστούν τα εικονικά σαλόνια, τα διαδικτυακά πηγαδάκια, οι ψηφιακές πλατφόρμες για τηλεψυχαγωγία με συναδέλφους, οι ρουλέτες εταιρικών τηλεσυζητήσεων για διεύρυνση των επαγγελματικών γνωριμιών.

Απάντηση

Ενδεικτικά ο μαθητής μπορεί να επισημάνει:

- το ασύνδετο σχήμα (το αίσθημα της απομόνωσης, της απουσίας από την εργασιακή ομίχλη, της απομάκρυνσης από την ηθική του χώρου εργασίας ως κινήτρου απόδοσης.) Έμφαση, ένταση στο λόγο, καταγισμός αρνητικών πτυχών της τηλεργασίας.
- τη μεταφορική χρήση της γλώσσας (Διέβρωσε τη στεγανότητα των εργασιακών χωρικών ορίων, όμως θόλωσε τα σύνορα μεταξύ προσωπικής και επαγγελματικής ζωής) Δίνονται με παραστατικό και εύληπτο τρόπο οι αρνητικές συνέπειες της τηλεργασίας που αφενός άλλαξαν τα δεδομένα του εργασιακού χώρου, από την άλλη όμως προκάλεσαν σύγχυση μεταξύ προσωπικής και επαγγελματικής ζωής.
- τη χρήση προφορικού λόγου-απλού καθημερινού λεξιλογίου (να μη δουλεύουν από την κρεβατοκάμαρα, την κουζίνα, το σαλόνι με το μπες-βγες των παιδιών, τον ημιυπαίθριο, την

αποθήκη) Με σαφή και κατανοητό τρόπο αποδίδεται η ασάφεια του «επαγγελματικού» χώρου στα όρια του σπιτιού με αποκορύφωμα την παρουσία παιδιών που δικαιολογημένα συνιστούν για τους εργαζόμενους πηγή απόσπασης της προσοχής .

6. Να εντοπίσεις τρεις γλωσσικές επιλογές (λεξιλόγιο, σημεία στίξης, λειτουργία της γλώσσας, ρηματικό πρόσωπο κ.ά.) με τις οποίες η συντάκτρια του Κειμένου 1 προσπαθεί να ευαισθητοποιήσει και να προβληματίσει τους αναγνώστες για το πρόβλημα της ανεργίας των νέων. Να σχολιάσεις με συντομία τον τρόπο με τον οποίο επιτυγχάνονται οι παραπάνω στόχοι. 20094

Το μισό μέλλον βαλτωμένο στο παρόν

Μια ώριμη χαλυβδωμένη γενιά, μετά μια δύσκολη δεκαετία κρίσης, η πιο μορφωμένη που γνώρισε η Ελλάδα, με πίστη στις αξίες της εξωστρέφειας και της καινοτομίας, είναι οι σημερινοί νέοι, λένε όλες οι πρόσφατες έρευνες. Αυτά είναι τα καλά νέα. Τα κακά είναι ότι πολλοί από αυτούς δηλώνουν αποθαρρημένοι από τη δυσκολία να προσεγγίζουν το ζωοποιόν ύδωρ, κουρασμένοι από τις αβύσσους που διαρκώς συναπαντούν, από την αδυναμία τους να μεταστοιχειώσουν τις παραγωγικές δυνάμεις τους σε χειροπιαστούς καρπούς. Και ψέγουν το εκπαιδευτικό σύστημα –το διαμορφωμένο ψηφοθηρικά, με βάση εκείνο που πιστεύεται ότι αναμένει η κοινωνία, όλοι στα πανεπιστήμια και με 3, χωρίς διασύνδεση με τον πραγματικό κόσμο–, το οποίο εξακολουθεί να παράγει στην πράξη ημιαπασχολούμενους σε δουλειές του ποδαριού. Οι ελληνικές πύλες, διαβρωμένες, χωρίς πια να μπορούν να φυλάζουν τον θησαυρό, ανοίγουν προς το εξωτερικό από μόνες τους.

Στις ευχές για καλή σταδιοδρομία προς τον υπερδραστήριο αεικίνητο 30χρονο Παντελή, ο οποίος ακόμη προσπαθεί να βρει τον εργασιακό δρόμο του, η απάντηση ήρθε με έναν αναστεναγμό από τα απύθμενα θαρρείς βάθη της ύπαρξης και με ένα σπαρακτικό σιγανό, σχεδόν ψιθυριστό «μακάρι».

Τι κάνεις με αυτούς τους γεμάτους ζωή νέους, που εξαντλούν την ενεργητικότητά τους σε πάρεργα και καταλήγουν κοινωνικά και πολιτικά κυνικοί, καθώς βλέπουν παντού υστεροβουλία, καθυστερήσεις, εμπόδια, απαξίωση και αδιαφορία; Που νιώθουν ότι δεν επηρεάζουν στο ελάχιστο τις βουλές των ιθυνόντων και γίνονται, εν τέλει, και οι ίδιοι αδιάφοροι για τα κοινά.[...]

Νέος και απουσία μέλλοντος είναι δύο έννοιες ασυμβίβαστες, μια αντινομία στους πολιτισμούς της εξέλιξης. Στην εποχή των multimedia, με τον τζίρο των τεχνολογικών αγαθών να ξεπερνά το 1 τρισ. δολάρια, στις κοινωνίες των γυαλιών-υπερυπολογιστών, των 3D εκτυπωτών σπιτιών,

τροφίμων και ανθρώπινων οργάνων, του μανδύα αορατότητας από νανοϋλικά, οι μισοί και πλέον νέοι είναι βουτηγμένοι στη μιζέρια, εξαρτημένοι από την οικογένεια και τα ρουσφέτια των φίλων για μια δουλίτσα.[...]

Δεν αποτελούν σταθερή προτεραιότητα στην Ευρώπη οι νέοι· οι «ταχύτατες πρωτοβουλίες» αποδεικνύονται εύκολες θεωρίες και τα «μέτρα άμεσης αποτελεσματικότητας» δύσκολη πράξη. Δεν μοιάζει να πρωτοστατεί η σκέψη ότι η ήπειρος της κοινής μας μοίρας, όπου μεγάλο μέρος των 20άρηδων υφίσταται διαδικασίες αποσύνθεσης, θα σωθεί μόνον αν τους συνυπολογίσουν. Αν εξετάσουν το κόστος του αποκλεισμού τους από την άλλοτε σχεδόν νομοτελειακή πορεία ανόδου, όχι μόνο το οικονομικό, αλλά και το κοινωνικό – τον αυτοεγκλεισμό τους σε μικρόκοσμους, την έλλειψη εμπιστοσύνης σε θεσμούς και κυβερνήσεις.[...]

Απάντηση

- Επίθετα που αποδίδουν τις συνέπειες της ανεργίας στην ψυχική διάθεση του νέου: αποθαρρημένοι (μετοχή σε θέση επιθέτου), κουρασμένοι (1η παράγραφος)
- Μεταφορική λειτουργία της γλώσσας: Οι ελληνικές πύλες, διαβρωμένες, χωρίς πια να μπορούν να φυλάξουν τον θησαυρό, ανοίγουν προς το εξωτερικό από μόνες τους. (1η παράγραφος), Δεν μοιάζει να πρωτοστατεί η σκέψη ότι η ήπειρος της κοινής μας μοίρας, όπου μεγάλο μέρος των 20άρηδων υφίσταται διαδικασίες αποσύνθεσης, θα σωθεί μόνον αν τους συνυπολογίσουν (5η παράγραφος): Το μήνυμα αποτυπώνεται έμμεσα και με δυναμικό τρόπο: Οι νέοι έχουν πολλές δυνατότητες, οι οποίες μένουν αναξιοποίητες. Οι ίδιοι βρίσκονται στην ανυποληψία (αποσύνθεση) λόγω της ανεργίας που τους περιορίζει κοινωνικά. Η συντάκτρια του κειμένου προβληματίζει και ευαισθητοποιεί αναφορικά με το θέμα της ανεργίας των νέων.
- Β'ενικό ρηματικό πρόσωπο: Τι κάνεις με αυτούς τους γεμάτους ζωή νέους, που εξαντλούν την ενεργητικότητά τους σε πάρεργα και καταλήγουν κοινωνικά και πολιτικά κυνικοί, καθώς βλέπουν παντού υστεροβουλία, καθυστερήσεις, εμπόδια, απαξίωση και αδιαφορία; (3η παράγραφος) Με το ρηματικό πρόσωπο το ύφος λόγου γίνεται οικείο και δημιουργείται η αίσθηση ότι η συντάκτρια του κειμένου απευθύνεται στον κάθε αναγνώστη ξεχωριστά ανοίγοντας έναν διάλογο μαζί του και στοχεύοντας στον προβληματισμό και στην ευαισθητοποίησή του (προς την ίδια κατεύθυνση κινείται η χρήση του ερωτηματικού στο ίδιο χωρίο ή το ασύνδετο σχήμα με το οποίο τονίζεται η ψυχολογία των νέων εξαιτίας της ενασχόλησής τους με πάρεργα λόγω της ανεργίας και της αδυναμίας ενασχόλησής τους με μια συναφή με την ειδίκευση και μόρφωσή τους εργασία).

7. Στο παρακάτω απόσπασμα να επισημάνεις τρεις γλωσσικές επιλογές, με τις οποίες ο ομιλητής επιδιώκει να προβληματίσει και να εξηγήσεις με συντομία πώς συμβάλλουν σε αυτή του την πρόθεση. 16841

«Αν δεν αγαπάς τον συνάνθρωπό σου, δεν είσαι άνθρωπος. Άσχετα με το χρώμα του δέρματος και με την εθνικότητά του. Κοίταξέ με λίγο, μόνο η αγάπη σε κάνει άνθρωπο. Και η σκέψη.»

Απάντηση

Γλωσσικές επιλογές:

- υποθετικός λόγος: Αν δεν αγαπάς τον συνάνθρωπό σου, δεν είσαι άνθρωπος
- προστακτική: Κοίταξέ με λίγο
- Το β' ενικό ρηματικό πρόσωπο

Πρόθεση του πομπού είναι να ευαισθητοποιήσει για το θέμα των διακρίσεων που υφίστανται οι άνθρωποι λόγω χρώματος ή εθνικότητας. Προσδίδει οικειότητα και αμεσότητα στον λόγο, καθώς δημιουργεί την αίσθηση διαλόγου, διασφαλίζει την επικοινωνία με τον δέκτη και τον καθιστά συμμετέχο στον προβληματισμό του. Συνδέεται με το προτρεπτικό – συμβουλευτικό ύφος.

8. Στην δεύτερη παράγραφο να εντοπίσεις τρεις γλωσσικές επιλογές με τις οποίες η συντάκτρια του Κειμένου 1 επιχειρεί να προβληματίσει τον αναγνώστη (μονάδες 5), να καταγράψεις τα συγκεκριμένα χωρία (μονάδες 5) και να προσδιορίσεις τη λειτουργία τους (μονάδες 5). 28112

Βρίθουν εικόνων, στατικών και κινούμενων, τα τηλέφωνα των ανθρώπων. Με την ενθρόνιση της ψηφιακής κάμερας στα κινητά, το αλλοτινό προνόμιο του επαγγελματία να διαχειρίζεται χιλιάδες καρέ απέβη προνόμιο όλων, προοδόντας τη μεγαλύτερη επανάσταση στην καθημερινότητα των ανθρώπων. Να λαμβάνουν και να δημοσιοποιούν έναν ποταμό φωτογραφιών –το '80 λαμβάνονταν έξι δισ. φωτογραφίες τον χρόνο, σήμερα ο ίδιος αριθμός συλλέγεται σε τρεις ημέρες–, στιγμιότυπα που ψυχαγωγούν, συγκινούν, εκπλήσσουν, αναστατώνουν, γαληνεύουν, οργίζουν, πονούν, αγγίζουν κάτι βαθύτερο, ένα αναπάντεχο νόημα, ένα σκίρτημα αναγνώρισης, μια λάμψη κατανόησης, σε μια ατμόσφαιρα γλυκύτητας ή σκληρότητας, μυστηρίου ή φωτός. Στιγμές ζωής που χάθηκαν για πάντα είναι εκεί, αλλά δεν

θρηνούμε. Όλη η ζωή μας είναι εκεί. Είδωλα ζωής είναι εκεί. Ζουν στη θέση μας, μας παρηγορούν για όσα μας λείπουν αποσπώντας μας από εκείνα που μας έχουν δοθεί. Προτρέπουν στη μίμηση, παρέχουν το πρότυπο στην αναζήτηση της ευτυχίας. Καταπραΐνουν τις μη πραγματοποιήσιμες επιθυμίες, διεγείρουν τις ικανοποιήσιμες. Ενσωματώνουν στην κοινωνική ζωή. Η παγιδεύουν μεταξύ πραγματικού και φανταστικού σε ένα είδος πρόσκαιρης υπνοβασίας. [...]

Απάντηση

Ενδεικτικά:

- Ποιητική/μεταφορική λειτουργία της γλώσσας: «με την ενθρόνιση της ψηφιακής κάμερας», «πυροδοτώντας τη μεγαλύτερη επανάσταση» κτλ. → απευθύνεται στο συναίσθημα του αναγνώστη και αποσκοπεί στη διέγερση συναισθημάτων (συγκινησιακή λειτουργία).
- ασύνδετα σχήματα: «στιγμιότυπα που ψυχαγωγούν, συγκινούν, εκπλήσσουν, αναστατώνουν, γαληνεύουν, οργίζουν, πονούν, αγγίζουν κάτι βαθύτερο, ένα αναπάντεχο νόημα, ένα σκίρτημα αναγνώρισης, μια λάμψη κατανόησης, σε μια ατμόσφαιρα γλυκύτητας ή σκληρότητας, μυστηρίου ή φωτός» → ένταση, έμφαση, συναισθηματικός χρωματισμός
- μικροπερίοδος λόγος: «Όλη η ζωή μας είναι εκεί. Είδωλα ζωής είναι εκεί», «Ενσωματώνουν στην κοινωνική ζωή» → προσδίδεται ζωντάνια και αμεσότητα και ο αναγνώστης εμπλέκεται πιο εύκολα στον γενικότερο προβληματισμό
- α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο: «δεν θρηνούμε» «η ζωή μας» «αποσπώντας μας» → Αμεσότητα και οικειότητα, συλλογικότητα, συνυπευθυνότητα, ευαισθητοποίηση του αναγνώστη.

9. Να εντοπίσεις τρεις (3) γλωσσικές επιλογές με τις οποίες ο συγγραφέας του Κειμένου 1 επιχειρεί να προβληματίσει τον αναγνώστη (μονάδες 6) και να αιτιολογήσεις τον τρόπο με τον οποίο το επιτυγχάνει αυτό η κάθε γλωσσική επιλογή (μονάδες 9) 28129

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Στερεοτυπικές αντιλήψεις αναφορικά με τα δύο φύλα- Σεξισμός

Το απόσπασμα προέρχεται από τον τόμο Η', Η παλαιότερη πεζογραφία μας, εκδόσεις Σοκόλη, 1997, σελ. 195-196.

Στη Λυγερή (1890) ο Αντρέας Καρκαβίτσας σχολιάζει σε πρώτο επίπεδο με το ερωτικό του θέμα τη δύσκολη θέση της γυναίκας στην αγροτική, ανδροκρατούμενη κοινωνία. Σε δεύτερο επίπεδο όμως εξετάζει την παραδοσιακή κοινοτική ζωή που ασφυκτιά και σβήνει εξαιτίας της

σκληρότητας των ίδιων της των όρων και των νέων οικονομικών συνθηκών. Η υπόθεση του έργου αναφέρεται στον έρωτα της Ανθής, της λυγερής του χωριού, με τον όμορφο καρολόγο Γιώργη Βρανά. Ο πατέρας της όμως είναι αποφασισμένος να την παντρέψει με τον μεσόκοπο βοηθό του στο μπακάλικο, το Νικολό Πικόπουλο, επειδή θαυμάζει τις εμπορικές του ικανότητες και τα χρήματα που κερδίζει.[...]

Ο γάμος της περιγράφεται σαν ένωση αταίριαστων ψυχικά ατόμων, και η δυστυχία της Ανθής κορυφώνεται, όταν ο αγαπημένος της Γιώργης παντρεύεται μια φίλη της. Στο τελευταίο κεφάλαιο, όμως, ένα χρόνο αργότερα, η αίσθηση του καθήκοντος, η γέννηση του παιδιού της, η υπερηφάνεια για τα πλούτη της, μεταβάλλουν ριζικά την ευαίσθητη λυγρή αφομοιώνοντάς την με τον άξεστο και φιλοχρήματο άντρα της.

Το τέλος αυτό, που επιδέχεται διαφορετικές ερμηνείες, προβληματίσε τους κριτικούς: η αλλαγή της λυγερής επισφραγίζει την ήττα της, φανερώνει την κατάπτωσή της, ή εξιδανικεύει τη μητρότητα και την αίσθηση του καθήκοντος; Σε κάθε περίπτωση πρέπει να λάβουμε υπόψη μας ότι στην εξατομικευμένη αυτή ιστορία ο Καρκαβίτσας βλέπει τον κανόνα. Σε όλο το κείμενο αφθονούν οι παρατηρήσεις του αφηγητή που ανάγουν το συγκεκριμένο επεισόδιο σε γενικό και την ατομική ιδέα σε καθολική αντίληψη. Η Ανθή περιγράφεται ως «τέλειος τύπος μιας λυγερής του χωριού»: δεν είναι άλλωστε η μόνη γυναίκα στο έργο που παίρνει άντρα που δεν της ταιριάζει. Η κατάσταση αυτή είναι κοινή και επαναλαμβανόμενη.

Σε τελική ανάλυση, ο συγγραφέας φαίνεται να διατυπώνει έναν κανόνα: όταν η κοπέλα παντρεύεται και γίνεται μητέρα, αφήνει τα όνειρα για τον έξω κόσμο και βασιλεύει στο ασφαλές καταφύγιο του σπιτιού της. Ας σημειωθεί τέλος ότι συνολικά και παρά την ιδιαιτερότητά τους οι ήρωές του παρουσιάζονται ως εκπρόσωποι ευρύτερων κοινωνικών ομάδων, με ιδιαίτερη έμφαση στους καρολόγους (μεταφορείς, επάγγελμα που σταδιακά φθίνει) και στην επαγγελματική τάξη των εμπόρων, που αναδύεται.

Απάντηση

Ο συγγραφέας του Κειμένου 1 επιχειρεί να προβληματίσει τον αναγνώστη με τις εξής τρεις (3) γλωσσικές επιλογές:

- Ερώτημα: «Το τέλος αυτό, που επιδέχεται διαφορετικές ερμηνείες, προβληματίσε τους κριτικούς: η αλλαγή της λυγερής επισφραγίζει την ήττα της, φανερώνει την κατάπτωσή της, ή εξιδανικεύει τη μητρότητα και την αίσθηση του καθήκοντος;»: με το οποίο ελκύεται η προσοχή, διεγείρεται το ενδιαφέρον, κινητοποιείται η κριτική σκέψη του αναγνώστη στο αμφιλεγόμενο ερμηνευτικό πρόβλημα της Λυγαρής.

- Επαναλήψεις λέξεων ή φράσεων νοηματικά ισοδύναμων: «...*χρήματα που κερδίζει... η υπερηφάνεια για τα πλούτη της.. φιλοχρήματο άντρα της... καρολόγο Γιώργη Βρανά.., εμπορικές ικανότητες του Νικολοφ Πικόπουλου... καρολόγους (μεταφορείς, επάγγελμα που σταδιακά φθίνει) και στην επαγγελματική τάξη των εμπόρων, που αναδύεται*»: με τις οποίες εντυπώνεται στη συνείδηση του αναγνώστη μια από τις βασικές θέσεις της ανάλυσης της Λυγερής- που αφορά την ασφαλή αποκατάσταση της γυναίκας με έναν γάμο, που υπακούει στη λογική-, προκαλώντας συναισθήματα ταύτισης η με τους ήρωες και διεγείροντας κοινωνιολογικού τύπου προβληματισμό σχετικά με τη σύνδεση γάμου και οικονομικών παραμέτρων.
- Μικροπερίοδο και κοφτό λόγο, με λέξεις/φράσεις συγκινησιακά και ιδεολογικά φορτισμένες: «*ζωή που ασφυκτιά και σβήνει εξαιτίας της σκληρότητας των ίδιων της των όρων, ... ένωση αταίριαστων ψυχικά ατόμων,... δυστυχία,... ήττα,... κατάπτωση, ...αφήνει τα όνειρα, ...επάγγελμα που σταδιακά φθίνει,*»: με τα οποία προφέρει ζωντάνια, ασκεί ψυχολογική επιρροή, προκαλεί συναισθήματα συμπάθειας, λόγω των «παθών» των ηρώων, και κινητοποιεί την κριτική σκέψη.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ